

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)

**IV Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2022 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 18 квітня 2022 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р.). – Мукачево: МДУ, 2022. – 272 с.

***Відповідальний за випуск:** ФЕЄР Оксана – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму, відповідальна за наукову роботу кафедри.*

***Технічний редактор:** ТОВТ Тетяна – к.е.н., доцент.*

У збірнику тез за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, здобувачів освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>

© Мукачівський державний університет, 2022
© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2022

СЕКЦІЯ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ ПРОЦЕСАМИ

Liba N. Models of effective regional industrial policy	61
Maksyutova O. Ensuring competitiveness of the tourist and recreational business of the region	63
Клочко Т.А. Еколого-економічні аспекти сталого розвитку суб'єктів господарювання	64
Маслиган О.О., Тодьєрішко Е.В., Кампов Н.С. Категорія регіон як об'єкт регіонального розвитку та категорія регіонального управління	66
Медвідь Л.І., Ийбер К. Теоретична складова соціальної політики туризму регіону	68
Паулик А.Я. Інноваційність економіки регіону як фактор формуванні її конкурентних переваг	71
Пігош В.А. Ефективне управління майном як запорука сталого розвитку територіальних громад	72
Пороскун С.С. Оцінка конкурентоздатності міста	75
Прокопенко Н.І., Лубинець Д.В. Роль полезахисних лісових насаджень для забезпечення сталого розвитку агроландшафтів	77
Феєр О.В. Мукачєво в рейтингу прозорості міст України	79
Чучка І.М., Гегедош К.В. Прикордонна торгівля – як одна із перших і специфічних форм прикордонних економічних відносин	81

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРИВАННЯ

Dorochoy D., Popovych O. Zvláštnosti managementu podnikov cestovného ruchu	83
Kassem Yahya, Babicheva H. Determinants of formation of consumer loyalty in the pharmaceutical market	84
Lutsa Y., Olgierd Witczak Regulations on human resource management of multinational company within the cross-cultural environment	85
Lyzanets A., Danylko M., Aleksandraviciute V. Branding as a communicative technology of increasing enterprise competitiveness	88
Богінська Л.О. Еколого-економічні аспекти діяльності будівельної галузі	91
Бора Н.Ю. Медична послуга в системі медичного маркетингу	93
Гоблик-Маркович Н.М., Ясюк А. Інноваційні напрями управління конкурентоспроможністю продукції підприємства	96
Головачко В.М., Головачко В.В. Тенденції розвитку сучасних корпоративних інформаційних систем	99
Жадько С.В., Ель Горфі Аюб Вивчення сучасних стратегій позиціонування лікарських засобів на фармацевтичному ринку	102
Жадько С.В., Суааїді Монсеф Аналіз інформаційної роботи аптек у різних країнах світу	104
Іваненко В.С. Управління економічними та соціальними питаннями у сфері охорони праці на підприємствах аграрного профілю	105
Карпенко Р.В., Александрова К.О. Правова природа комерційної таємниці як об'єкту права інтелектуальної власності	108

УДК 334.72

ГОЛОВАЧКО В.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна,

ГОЛОВАЧКО В.В.

здобувач ОС «Бакалавр»
спеціальності 124 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ КОРПОРАТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

У ринковій економіці України з'явилися нові вимоги до управління: на перший план виходять економічні, ринкові критерії ефективності, підвищуються вимоги до гнучкості. Науково-технічний прогрес і динаміка зовнішнього середовища змушують сучасні підприємства перетворюватися в усі більш складні системи, для яких необхідні нові методи забезпечення керованості.

Новим словом в управлінні стала поява контролінгу як функціонально відособленого напрямку економічної роботи на підприємстві, зв'язаного з реалізацією фінансово-економічної коментуючої функції у управлінні для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень. Власне термін «контролінг» (від англ. to control - контролювати, керувати, управляти) прийнятий у Німеччині, звідти він і прийшов в Україну. У Великобританії і США він практично не використовується. Там укоренився термін управлінський облік - managerial accounting.

Ефективна діяльність сучасного підприємства можлива тільки при наявності єдиної корпоративної (комплексної) системи, що поєднує керування фінансами, персоналом, постачанням, збуту і процес керування виробництвом. Такі системи стали розглядатися як засіб досягнення основних цілей бізнесу: поліпшення якості продукції, що випускається, збільшенні обсягу виробництва, що займають стійкі позиції на ринку і перемоги в конкурентній боротьбі.

При виборі програмно-апаратних платформ і окремих бізнес-додатків повинні застосовуватися несуперечливі, погоджуючі технології, дотримуватися єдина технологія експлуатації й обслуговування системи. Крім цих ключових вимог є ряд загальних технічних вимог для будь-якої інформаційної системи:

- швидкодія, тобто досить малий час реакції системи (одиниці секунди) при введенні, пошуку й обробці інформації;
- надійний захист від несанкціонованого доступу до даних і реєстрації дій персоналу;
- зручний користувальницький інтерфейс робочих місць;
- інтеграція з модулями системи передачі даних;
- можливість конвертації даних з додатків, що використовувалися в минулому, у нову систему;
- висока надійність роботи.

Методика створення корпоративних інформаційних систем містить ряд загальних положень, що будуть розглянуті далі. Технологія побудови системи «як треба», без спроб програмування діючих зараз алгоритмів. Практика створення систем по моделі «як є» показала, що автоматизація без реінженерінгу бізнес-процесів і модернізації існуючої системи керування не приносить бажаних результатів і неефективна. Адже використання в роботі програмних додатків – це не просте скорочення паперових документів і рутинних операцій, але і перехід на нові форми ведення документообігу, обліку і звітності.

Технологія побудови систем з підходом «униз». Якщо рішення про автоматизацію прийнято і схвалено вищим керівництвом, то впровадження програмних модулів здійснюється з головних підприємств і підрозділів, а процес побудови корпоративної системи проходить набагато швидше й ефективніше, ніж при впровадженні системи спочатку в низові підрозділи. Тільки при впровадженні зверху вниз і активному сприянні керівництва можна споконвічно правильно оцінити і провести весь комплекс робіт без незапланованих витрат.

У ході комплексної автоматизації фірмою-інтегратором міняються функції відділів інформаційних технологій фірми-замовника і зростає їхня роль у загальному процесі переходу підприємства на прогресивні методи управління. Під час реалізації проекту співробітники відділів разом з розроблювачами працюють з інформацією і моделями, беруть участь у виборі технологічних рішень і, саме головне, організують взаємодію постачальників рішення і співробітників підприємства. При експлуатації інформаційної системи на плечі співробітників АСУ лягають обслуговування і супровід системи (якщо не полягає договір на супровід з фірмою-постачальником).

Фахівці замовника є ініціаторами і виконавцями підготовки пропозицій по удосконалюванню і розвитку існуючої системи. Це дозволяє їм краще пристосувати її до своїх вимог, тому останні повинні бути ґрунтовно продумані, щоб інформаційні технології (ІТ) не використовувалися там, де можна справитись з задачами керування за допомогою олівця і листку папера. Тому характерними рисами систем комплексної автоматизації є індивідуальність і чітка спрямованість на рішення проблем конкретного підприємства.

В даний час стало ясно, що проблема, як автоматизувати процеси бізнесу, повинна бути переформульована в проблему, як одержати найбільшу віддачу від інвестицій у ІТ (інформаційні технології), і, як наслідок, що потрібно змінити в бізнес-процесах, щоб впровадження ІТ дало найбільший позитивний ефект. В умовах ринкової конкуренції всі підприємства зіштовхуються з необхідністю постійного підвищення ефективності власного бізнесу. Ця задача зважується різними шляхами. На одних підприємствах діють власні підрозділи, комісії і комітети, що ведуть постійну роботу по удосконалюванню бізнесу. Цей шлях одержав у літературі назва «внутрішній консалтинг». Інший шлях полягає в залученні до ідентифікації проблем бізнесу і відповідно їхньому рішення спеціалізованих компаній, що надають консультаційні послуги.

Для реалізації повномасштабного консалтингового проекту, що включає реорганізацію системи керування підприємством, реінженерінг бізнесів-процесів, вибір і впровадження комплексної інформаційної системи, необхідне залучення кваліфікованих фахівців у предметних областях (фінансовому плануванні, бухгалтерському обліку, діловодстві т.д.), технологів, системних аналітиків, фахівців АСУ, в області програмно-апаратних платформ.

Основна задача консалтингу - ідентифікувати проблеми бізнесу і знайти шлях їхнього рішення при досягненні максимально високої якості рішення і дотримання фінансових і тимчасових обмежень. Як правило, при виконанні консалтингових проектів зважуються наступні задачі:

- вироблення рекомендацій для формування корпоративної місії і стратегічних цілей бізнесу (стратегічний консалтинг);
- підготовка рекомендацій зі зміни структури організації і бізнес-процесів (реінженерінг бізнес-процесів);
- оцінювання з найбільшою вірогідністю впливу на бізнес або аспектів діяльності і визначення основних областей, де вкладення в інформаційні системи можуть забезпечити найбільші вигоди;
- розробка стратегії впровадження змін на підприємстві і її реалізації;

При рішенні цих задач використовується комплексний підхід, при якому враховується взаємозв'язок різних аспектів діяльності підприємства.

Із загальновідомих методик, застосовуваних для аналізу бізнес-процесів, може використовуватися Oracle Method корпорації Oracle, а для досягнення високих стандартів якості при керуванні консалтинговими проектами - методика Project Management Method (PJM) тієї ж корпорації. Їхнє спільне застосування (корпорація Oracle більш 20 років виконує проекти в області реінженерінгу бізнес-процесів) дозволяє реалізувати проекти з високою якістю. Інструментальна підтримка здійснюється з використанням CASE-пакета Oracle- Designer/2000, що має повнофункціональний набір засобів для різних стадій проекту - починаючи від моделювання системи на рівні бізнес-процесів і функцій і закінчуючи підтримкою генерації коду прикладної системи, що виконується.

При виконанні робіт з консалтингу використовують проектно-орієнтований підхід, що цілком відповідає PJM.

Керування проектом, побудованим за методикою PJM, здійснюється за допомогою наступних процесів: керування звітністю, планування робіт, керування ресурсами, якістю і результатами робіт.

При реінженерінгу бізнес-процесів у першу чергу формулюються основні проблеми і потреби бізнесу і будуються моделі бізнес-процесів, що включають у себе всі події і послідовності виконання операцій, що повинна підтримувати інформаційна система. Потім будується функціональна модель, що деталізує кожну функцію моделі бізнес-процесів.

Коли потреби бізнесу визначені, формуються рекомендації зі змін організаційної структури підприємства і структури бізнес-процесів. Якщо в ході робіт з реінженерінгу бізнес-процесів впроваджуються інформаційні системи, то в рамках цих же робіт вимоги до бізнес-моделі конвертуються у вимоги до інформаційної системи. Якщо реінженерінг бізнес- процесів супроводжується створенням інформаційної системи підтримки бізнесу (системи підтримки прийняття управлінських рішень, чи управління обліку), паралельно з визначенням процедур, моделей даних і функціональної ієрархії проводяться технічний аудит існуючої системи і розробка технічної архітектури. Процес розробки останньої визначає базові принципи технічної побудови системи, допускає, що стратегія створення інформаційної системи уже визначена й елементи архітектури будуть лежати в межах цієї стратегії, а також забезпечує стратегію по безпеці даних і контролю доступу, інтерфейсів користувачів, копіювання і відновлення даних.

Виходячи з сучасної концепції інформаційних технологій, інформаційні системи розглядаються за сукупністю ознак, які поділяються на забезпечувальні та функціональні. Розглянемо перелік забезпечувальних компонент довільної інформаційної системи: організаційне забезпечення; інформаційне забезпечення; технічне забезпечення; математичне забезпечення; програмне забезпечення; лінгвістичне забезпечення; правове забезпечення; методичне забезпечення; ергономічне забезпечення.

Отже, розвиток корпоративних інформаційних систем сьогодні зумовлений необхідністю у більш деталізованій інформації про ринок і споживачів, збір і використання різнопланової інформації, потребі в інтенсивному взаємному контакті зі споживачем, тобто налагодженню внутрішнього зв'язку; інтенсивному розвитку інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Денисенко М. П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства / М. П. Денисенко, Т. С. Голубева, І. В. Колос ; відп. ред. О. Є. Кузьмін // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - Львів : В-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. - 652 с.

2. Закон України «Про інформацію» із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 6 квітня 2000 року №1642-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [alex-ua.com>Lawdoc/zakon2.html](http://alex-ua.com/Lawdoc/zakon2.html) v.

3. Левицький С. І. Інформаційні системи на підприємствах: розвиток теорії та практики: монографія / С. І. Левицький, Р. М. Лепа, Ю. О. Коваленко, О. В. Фінагіна, К. В. Харіна / НАН України. Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2017. – 250 с.

4. Максименко Д. В. Інформаційне забезпечення оперативного управління / Д. В. Максименко // Фінансове регулювання зрушень у економіці України: збірник тез доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, Мукачево, 18 квітня 2018 р. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2018 - С. 249-251.

5. Попрозман О. І. Інформаційні технології в управлінні підприємством / О. І. Попрозман // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - №1. - С. 49–52.

УДК 615.1: 339.138

ЖАДЬКО С.В.

кандидат фармацевтичних наук, доцент,

доцент кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу,

ЕЛЬ ГОРФІ АЮБ

здобувач ОС «Магістр»

освітньої програми «Фармація»,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Позиціонування є одним із ключових інструментів фармацевтичного маркетингу, за допомогою якого компанії-виробники виділяють найважливіші переваги своїх лікарських засобів (ЛЗ) порівняно з конкурентами [1, с. 52]. Одним із напрямів позиціонування є акцент на інноваційності компанії та її продукції. При цьому виділяють різні рівні новизни ЛЗ: новий ЛЗ у певному фармакотерапевтичному класі, покращена молекула у існуючому терапевтичному класі, новий ЛЗ для певного ринку, новий ЛЗ для певної компанії тощо [2, с. 1333].

Метою роботи є аналіз стратегій позиціонування ЛЗ на фармацевтичному ринку. Проаналізовані та узагальнені дані сучасної наукової літератури, матеріали маркетингових дослідницьких компаній та виробників ліків. Використані методи контент-аналізу, узагальнення, порівняння.

Розробка інноваційних ЛЗ на основі нових активних фармацевтичних інгредієнтів (АФІ) потребує значних фінансових, часових та інтелектуальних інвестицій. Створення нової молекули коштує до 4 млрд. доларів США, а процес розробки нового препарату може тривати понад десять років. Складність і тривалість процесу створення нового АФІ обумовлює високу кінцеву вартість ЛЗ, яка може досягати кількох тисяч доларів за одну дозу. Менш витратним процесом, що не потребує повторення у повному обсязі всіх доклінічних та клінічних досліджень, є виведення на ринок генериків. За даними компанії ARK Invest, для створення генеричного ЛЗ необхідно 4-8 млн доларів США і від трьох до п'яти років.

Державні програми реімбурсації у багатьох країнах включають переважно генеричні препарати, що дозволяє заощаджувати кошти системи охорони здоров'я та забезпечувати необхідними ЛЗ більшу кількість пацієнтів. Наприклад, у США системно

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>